

عنوان مقاله:

بررسی تصاویر شعری «بنفشه» در ادبیات فارسی

محل انتشار:

پژوهشنامه نقد ادبی و بلاغت، دوره 10، شماره 1 (سال: 1400)

تعداد صفحات اصل مقاله: 22

نویسنده:

علیرضا نبی لو - استاد زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه قم، قم، ایران

خلاصه مقاله:

«بنفشه» در شعر اغلب شاعران به کار رفته است و با توجه به اوصاف و ویژگی هایش، امکان تصویرسازی بسیاری ایجاد کرده است. هدف اصلی این پژوهش، بررسی و تحلیل تصویرسازی شاعران از «بنفشه» است و هدف دیگر، ترسیم نوع نگرش شاعران به این موضوع در طول تاریخ ادب فارسی است. همچنین، میزان ابتکارها و تقلیدها در این تصویرسازی و نیز تنوع تصاویر شعری بنفشه مشخص می گردد. به همین منظور، ۵۴ شاعر انتخاب، و طبق معیار تقدم و تاخر تاریخی، تصاویر تقلیدی و ابتکاری مشخص، و یافته ها نیز با استفاده از جدول و نمودار، عینی تر و ملموس تر نشان داده شد. برخی از یافته های این پژوهش بدین قرار است: در شعر این شاعران، بیش از ۵۵۲ تصویر متنوع و ۲۴۸ تصویر منحصربه فرد از بنفشه دیده می شود و رابطه «بنفشه» و «مو، زلف، گیسو و طره، بنفشه و سمن و یاسمن»، «بنفشه» و «خط»، «بنفشه» و «کبودی»، «بنفشه» و «دوتایی و خمیدگی»، «بنفشه» و «لاله»، «بنفشه» و «بو»، و نیز «بنفشه» و «نیلی بودن» در شعر آنان به ترتیب بیشترین بسامد را دارد. در این انتخاب، از شعر شاعران مختلفی با سبک های متنوع استفاده شده است؛ از شاعران طراز اول و مشهور گرفته، تا شاعرانی با شهرت کمتر. این انتخاب خود تنوع زیادی دارد؛ مثلا شاعران غزل سرا، قصیده سرا، مثنوی سرا و...، شاعران عارف، زاهد، دنیاگرا و... و نیز انواع شعر حماسی، غنایی، تعلیمی و... در این گزینش و پژوهش مد نظر بوده است. برخی از شاعران نظیر قطران با ۲۹ تصویر، خاقانی با ۱۹ تصویر، منوچهری با ۱۶ تصویر، فرخی با ۱۵ تصویر، امیر معزی با ۱۴ تصویر، نظامی با ۱۳ تصویر و عطار با ۱۲ تصویر، ابتکاری ترین و تازه ترین تصاویر شعری را از بنفشه پدید آورده اند. چنان که دیده می شود، بنفشه و اوصاف انسانی ۵۰٪، بنفشه و اشیاء ۲۰٪، بنفشه و طبیعت ۱۸٪، بنفشه و حیوانات ۵/۴٪، بنفشه و ترکیبات ادبی ۵/۳٪، بنفشه و رنگ ها ۲٪، بنفشه و مفاهیم غیرمادی ۱٪ و نیز بنفشه و مکان ۱٪ از تصاویر را شامل می شوند.

کلمات کلیدی:

بنفشه، تصویر، تصاویر ابتکاری، تصاویر تقلیدی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1259209>

